

ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
2250 PTUJ

TALUM D. D. KIDRIČEVO
3025

Aluminij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

avgust 1999 / štev. 8 / leto XXXVI

ZDRAVOTALUM

Talumov dan za zdravje

TALUM + LASTNA SKRB = ZDRAVJE II.

Se spomnite podobnega naslova iz ene prejšnjih števil Aluminija? Oziroma točno iz junijske številke, kjer smo zapisali, da bi radi s skupnimi močmi dosegli le to, da bo zdravje postalo vrednota vsakega zaposlenega v našem podjetju. In da bi zavedanje o lastni skrbi za zdravje postalo del vsakega zaposlenega pri nas.

To je osnovni namen programa Skrb za zdravje, ki se postopoma že realizira. Redno objavljamo članke na teme,

povezane z zdravjem, po dvanajstih letih smo ponovno povabili na periodične zdravstvene preglede tudi tiste, ki imajo redkeje to možnost.

V začetku septembra oz. 4. 9. 1999 bomo izpeljali novost, ki smo jo poimenovali Talumov dan za zdravje. Namen tega dneva je, da drug drugega vzpodbudimo k aktivnostim, ki nam pomagajo pri ohranjanju telesne kondicije, kar je dobra osnova za čimboljše zdravje.

Udeležba zaposlenih iz Taluma in hčera je sedeva prostovoljna. Vendar: čim več nas bo, tem prijetneje bo. Za vse poskušamo poskrbeti, le da nam bo vreme naklonjeno. Verjetno kakšna dežna kapljica ne bo odvrnila od udeležbe.

Brigita Ačimovič

TALUMOV dan za zdravje – 4. 9. 1999

Talumovci za Talumovce je velikokrat poudarila članica uprave Brigita Ačimovič, ko smo pripravljali program v okviru aktivnosti programa Skrb za zdravje za soboto, 4. septembra, ki smo ga imenovali Talumov dan za zdravje. V Talumu imamo kar nekaj sodelavcev in sodelavk, ki se ljubiteljsko ukvarjajo z različnimi aktivnostmi in so pripravljene svoje znanje in izkušnje deliti s sodelavci.

Dobimo se ob 8.30 na dovozu pred Letnim kopališčem v Kidričevem.

Možne oblike udeleževanja:

1. kolesarjenje ; vodja aktivnosti Slavko Krajnc iz DE Livarne
2. pohod ; vodji aktivnosti Slavko Bedenik in Milan Koletnik iz DE Vzdrževanje
3. teniško srečanje ; vodja aktivnosti Ivan Mazera iz DE Vzdrževanje
4. preizkušanje različnih stilov plavanja in prosto plava-

nje ; zunanji vodja aktivnosti

Če nam bo uspelo, bomo pripravili še kakšno aktivnost, ki pa naj zaenkrat ostane še skrivnost.

Cilj je ponovno Letno kopališče v Kidričevem med 12.00 in 13.00 uro.

Popoldansko družabno srečanje vseh udeležencev posameznih aktivnosti bo od 13.00 ure dalje. Ob glasbi bo na voljo tudi hrana in pijača ter možnost pokašnine zdrave hrane.

Če bo deževalo bo Talumov dan za zdravje naslednjo soboto, 11.9.1999 po istem programu, razen plavanja.

Vodenje vsak svoje skupine so z navdušenjem sprejeli Stanko Bedenik in Milan Koletnik (pohod) ter Slavko Krajnc (kolesarjenje) in Ivan Mazera (teniško srečanje). Ob koncu resnega pogovora smo se nasmejali nekaterim napotkom navdušenih vodnikov.

Slavko Krajnc: Tolikokrat sem že mislil reči, da bi lahko v Talumu ustanovili kolesarsko sekcijo. Z veseljem bom sodeloval. Prepričan sem, da se bo zbralo okoli 30 kolesarjev.

Stanko Bedenik: Seveda sem za akcijo. Ne pozabite napisati opozorila kolesarjem, da morajo imeti s seboj kolo, pohodniki pa čevlje in nahrbtnik s primerno vsebino.

Brigita Ačimovič pričakuje ugoden odziv in napoveduje najmanj sto udeležencev.

Prav zato se dan ne sme končati kar tako, ampak s prijetnim družabnim srečanjem

ZDRAVO TALUM

Talumov dan za zdravje

V Talumu bi radi dosegli, da bi zdravje postalo vrednota vsakega zaposlenega, je zapisala članica uprave Brigita Ačimovič v uvodu k predstavitvi projekta Skrb za zdravje, ki smo ga objavili v junijski številki Aluminija.

Za osveščanje in spodbudo, da bi se to res zgodilo, se bodo v Aluminiju zvrstili številni članki na to temo, ki se bodo pojavljali pod prepoznavnim naslovom Zdravo Talum. Mnoge sestavke bodo pripravili naši zunanji sodelavci, predvsem zdravstveni delavci. V tej številki Aluminija na tretji strani piše višja medicinska sestra Verica Turk, kako priživetiti proste dni.

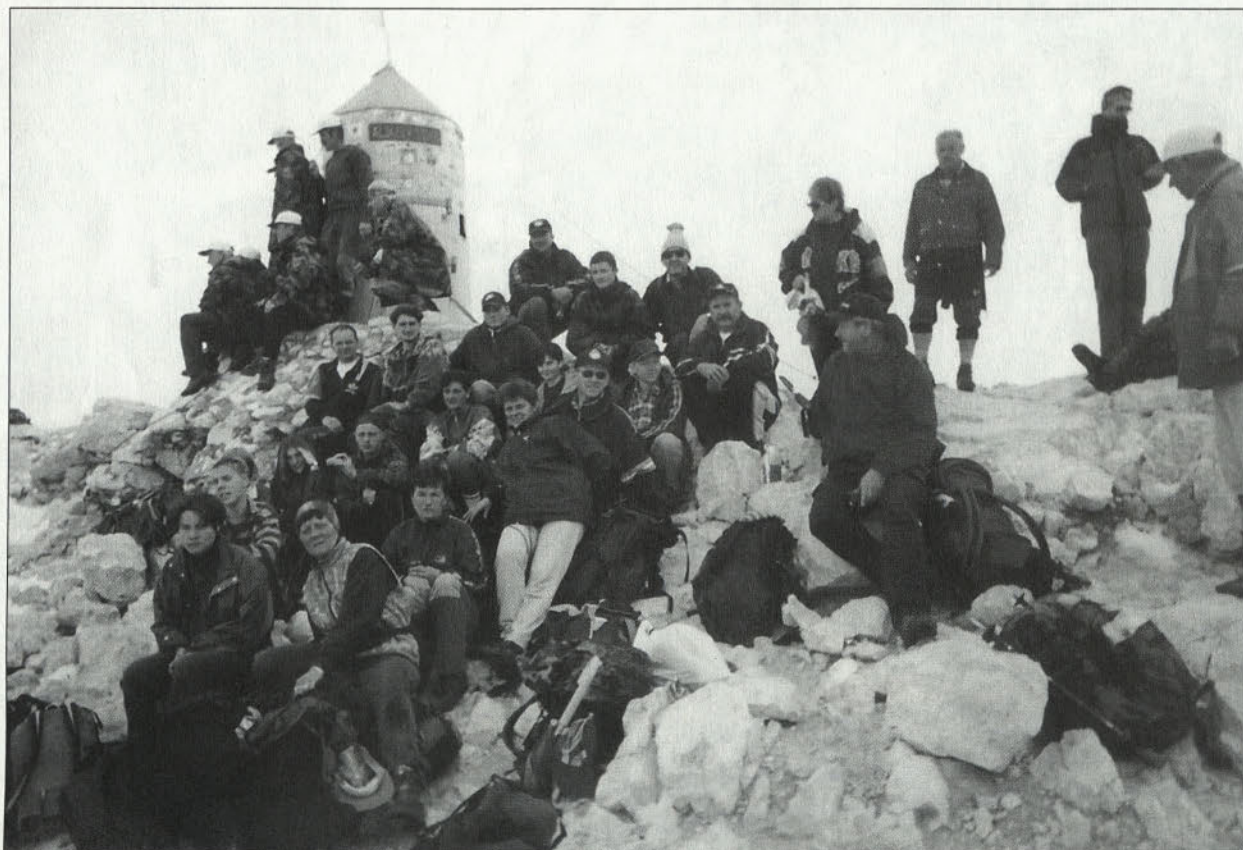
V ta sklop sodi tudi intervju z zdravnico, specialistko medicine dela, dr. Diano Blažičevo, ki ga objavljamo na 6. strani.

Tudi fotografija štirih Gamsov, ki jo najdete na zadnji strani dovolj zgovorno pove, kako možje skrbijo za svoje zdravje.

Za obraz meseca sem čisto slučajno izbrala Slavka Krajnc in ugotovila, da je strasten kolesar, zato je prav, da pove mo o njem nekaj besed v času, ko smo kolesarjenje vključili v sklop aktivnosti za zdravo življenje Talumovih delavcev.

Ne prezrite strani zapisa iz proizvodnje anod, kjer najdete izjave Avgusta Šibele in njegovih sodelavcev.

O tem, koliko smo se v Talumu izobraževali lani in kako v kadrovske službi načrtujejo naprej, piše na peti strani vodja Kadrovske službe Marija Hrovatič.

Talumovci na Triglavu

Vera Peklar

Med dopustom proč od vsakdanjosti

Višja medicinska sestra Verica Turk z dolgoletnimi izkušnjami v zdravstvu nam ponuja nekaj nasvetov za dopustniške dni. Še ni prepozno, da jih preizkusimo in sploh ni odveč, četudi ste se mnogi z dopusta že vrnili.

Današnji način življenja mnogim dopušča veliko prostega časa, zato pogosto razmišljajo o tem, kako ga najbolje izkoristiti, da bi se sprostili, odpočili in okrepili.

Ni nujno, da odpotujemo v hotel na morje ali eksotične kraje daleč v stran.

Treba je le spremeniti okolje in se izogniti službenim obveznostim in morebitnim napetostim, pa četudi je to le bivanje v kraju nekaj deset kilometrov v stran od doma!

Potrebno je začititi naravo, izrabiti njene danosti in poskrbeti, da bosta dejavna telo in duh.

Čim več človek počiva, sploh pa mlad in zdrav, tem bolj je utrujen.

Poskrbimo za prijetno dejavnost, da bomo poživili krvni obtok, spodbudili srce k živahnejšemu utripanju, pospešili in poglobili naše dihanje, hkrati pa zbistrili um!

Hoja, plavanje, kolesarjenje, planinarjenje, igre z žogo ter mnoge druge (poleg športnih) tudi rekreativne dejavnosti okrepijo telo in celo vodijo postopoma k željeni telesni teži (če imamo kak kilogram preveč). Če smo le dovolj dejavni, ne bo treba šteti enot in računati kalorij ter razmišljati, kaj, koliko in kako kuhati.

Občudovanje narave ter utrujenost po daljši hoji ali drugih telesnih dejavnostih nas bosta duševno sprostili, odtegnili od vsakdanjih psihičnih naporov (teh je v današnjem času veliko več kot fizičnega dela) in nam vrnili notranjo umirjenost, katere najbolj očiten znak je nemoten sproščujoč in moči vračujoč spanec.

Če si počitnic iz kakršnega koli razloga ne morete privoščiti, morate za ohranitev fizičnega in duševnega zdravja proste dni izkoristiti za kratke izlete in sprehode v okolico svojega doma. V naših krajih ne manjka prikupnih gričkov, rek, potokov,

travnikov in gozdov. V dveh urah pa smo lahko že tudi na morju ali ob vznožju visokih gora.

Da bi "razklenili objem" vsakodnevnih obveznosti in dela, potrebujemo vsaj 2 do 3 tedne (ali več), zato razdrobljene počitnice na male obroke niso pravšnje!

Če se počitnicam iz leta v leto odpovedujemo, se ne čudimo, če bomo "predčasno odpovedali".

Tudi zdravju in počutju upokojencev bo sprememba okolja in običajnega vsakdanjika še kako koristila.

Kaj pa otroci?

Raziskava Fakultete za šport je pred šestimi leti pokazala, da se otroci po poletnih počitnicah vrnejo v šolske klopi z manjšo telesno kondicijo kot so jo imeli ob začetku počitnic. S takimi rezultati ne moremo in ne smemo biti zadovoljni. Med počitnicami naj torej otroci ne posedajo pred televizorjem ali računalnikom (tudi do polno-

či, potem pa spijo do 10 ure in dlje) in poležavajo - skratka lenarijo. Tudi zanje veljajo vse tiste aktivnosti od hoje peš, teka, plavanja, potepanja s kolesom, role-riji, žonganjem, vsaj s kolebnico...

Če še vedno drži, da zgledi vlečejo, naj bo to kdaj skupaj s starši! Tudi otroke aktivnost bistri, sprošča in dviguje telesno, duševno in duhovno odpornost organizma.

V naravi pa se ob opazovanju dreves, živali, poslušanju ptic, črčkov in škržatov, žuborenju potoka in šumenju vetra... bogati tudi notranjost človeka. S tem se odpirajo občutenja zadovoljstva z življenjem, gradijo toplejši medosebni odnosi v družini in s prijatelji.

Samo spomnite se, kako dolgo so trajali prijetni spomini s počitnic! Včasih vse do naslednjih.

Verica Turk

ZAKAJ SMO BILI SLOVENCİ V BOLNIŠKEM STALEŽU V LETU 1998

Slovenci, posebno mladi moški, so najpogostejše v bolniškem staležu zaradi poškodb. Med njimi prednjačijo poškodbe v prometnih nesrečah. Gotovo dobro pozna vsakdo vsaj enega, ki se je poškodoval ali umrl zaradi nevarnega vedenja drugih. Ni dovolj le to, da vemo za nevarnost. Spremeniti je potrebno vedenje. Z uvedbo novega zakona o cestnem prometu, se je vedenje voznikov spremenilo v tolikšni meri, da je število smrtnih nesreč v letu dni manjše za okoli 30%, še ugodneje pa se je zmanjšalo število poškodb. Razveseljivo je, da je število poškodb pri naših sodelavcih bistveno upadlo.

Bolezni gibal so druga najpogostejša skupina bolezni zaradi katerih so bili v letu 1998 Slovenci v bolniškem staležu.

Bolezni dihal so na tretjem mestu po pogostosti. V tej skupini so združena tako kronična obolenja kot sezonske infekcije dihal.

Duševne bolezni in vedenjske motnje so na četrtem mestu po pogostosti. Medtem, ko se ženske pogosteje zdravijo v ambulantah, pa je pri moških pogostejše bolnišnično zdravljenje - v našem okolju je to pogo-

sto zdravljenje alkoholizma.

Bolezni srca in obtočil večinoma ne nastanejo naenkrat, temveč pridejo potihoma in udarijo lahko močno.

Po vzrokih odsotnosti sledijo: nosečnost, bolezni prebavil, nega družinskih članov in neoplazmi.

Razen pri poškodbah, prednjačijo v dolžini odsotnosti

ženske.

V Veliki Britaniji pa so odhajali v bolniški stalež predvsem zaradi infekcijskih bolezni, težav s prebavili in boleznimi gibal.

Težko bi rekli, da so v ZDA, na Finskem, v Mariboru, Kranju ali Novi Gorici ljudje bolj zdravi kot zaposleni v Talumu, pa vendar so manj v bolniškem staležu. Verjetno ne izkoristimo dovolj drugih možnosti za ohranjanje zdravja in premagovanje bolezni.

Marija Hrovatič

Na izletu

POLETJE JE IDEALEN ČAS, DA PREMISLIMO IN STORIMO NA DOPUSTU NEKAJ ZASE, DA SE BOMO POČUTILI BOLJ ZDRAVE.

Ta zapis je posvečen anodam. Vprašajmo se, kdaj smo zadnjič srečali anodo? Tisti, ki delajo v elektrolizi, vsak dan. Vsi, ki delamo v Talumu, pogosto slišimo ali uporabljamo besede anoda, katoda, elektroliza, livarna itd. Če nas zadeva bolj zanima in stopimo med elektrolizne peči, opazimo nepregledno množico aluminij-skih palic na katerih visijo anode. V elektrolizi B so bolj vidne kot v C, čeprav so prekrte z glinico in kriolitom. Anoda je narejena iz koksa in smole, ki se po oblikovanju, kalciniranju in zalivanju formira in gre kot ogljikova anoda v elektrolizo. Proces elektrolize aluminija je v osnovi preprost. Glinica kot osnovna surovina je sestavljena iz aluminija in kisika, nič drugega. Elektrokemični proces, ki se odvija med anodo in katodo, loči ta dva elementa tako, da se aluminij useda na dno katode, kisik pa se veže z ogljikom iz anode in odhaja. Naša anoda ima torej osnovno funkcijo, da prevaja električni tok, toda ob tem se zaradi odgora ogljika porablja in jo moramo periodično menjati z novo. Če se anoda ne bi porabljala (inertne anode so predmet številnih raziskav), bi bila zgodba bistveno drugačna. Ni skrivnost, da pri vseh proizvodnih aluminija obstaja nenehno prerekanje med anodarji in elektrolizerji. Kako tudi ne, če je znano, da je več kot 70 odstotkov dela v elektrolizi odvisno od kvalitete anod. Letošnji rezultati na anodni in elektrolizni strani so pri nas na obojestransko zadovoljstvo več kot dobri. Zadnjič smo dali besedo elektrolizerjem, zdaj poslušajmo, kako je to uspelo anodarjem.

Vodja DE Proizvodnja anod Avgust Šibila: "Na začetku smo zastavili zelo ambiciozen cilj, da se bomo poskušali tako s kvaliteto kot tudi z dovolj nizko lastno ceno anod približati najboljšim proizvajalcem anod v svetu. Intenzivno in sistematično optimiranje obstoječih naprav in procesa, uvajanje novih tehnologij ter raziskovalno delo se odraža v večji produktivnosti (od 84 na 74 delavcev), izboljšani kakovosti anod (manj izpadov proizvodnje, optimalna poraba surovin, dodatne tehnološke in laboratorijske meritve), prodaji tehnološko neuporabnih materialov in sanaciji deponije škartnih anod in katodnega materiala. Posebno pozornost smo posvetili srednjeročnemu obdobju, ko bomo realizirali številne projekte:

- čiščenje fluorovih dimnih plinov na kalcinacijski peči,
- sprememba zasnove priprave prašnih frakcij in vgradnja novega filtra (po lastni konstrukciji) na centralni sesalni napravi,
- generalna obnova obzidave na kalcinacijski peči,

Proizvodnja anod

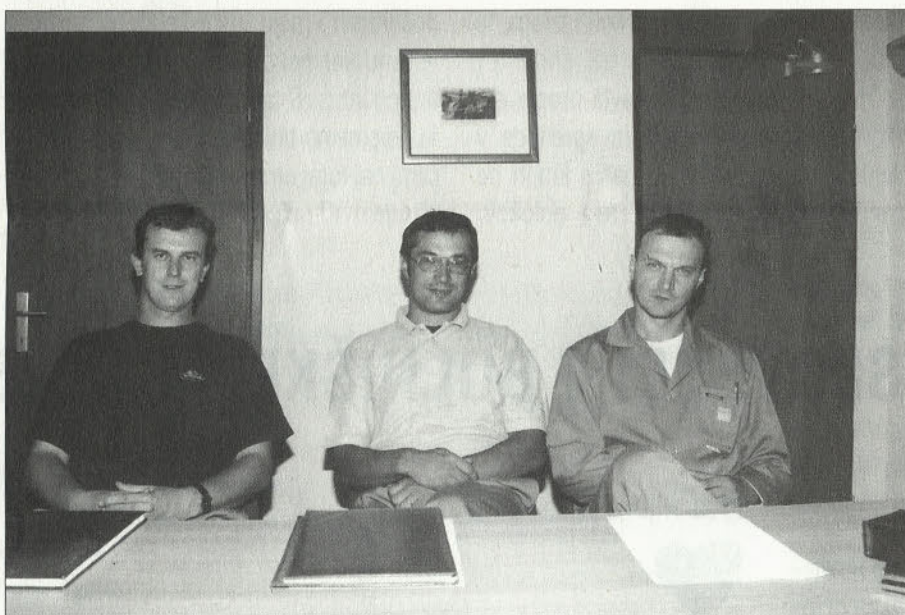
Dobro jutro anode

Dejstvo je, da bi bila elektroliza brez anod mrtva. Vsako jutro, popoldan in zvečer prihajajo nove anode, da ohranjajo življenje elektrolizam. V zadovoljstvo vseh nas! Ne moremo primerjati pomembnosti proizvodnje anod s proizvodnjo aluminija. Lahko pa imamo do anod drugačen odnos. Morda tak kot vinogradnik, ki pozdravi svoje trse, "dobro jutro" ali kot pesnik, ki se pogovarja z morjem: "Dobro jutro morje," rečem, "dobro jutro," ono meni pravi." Če bomo znali prisluhniti, bomo morda tudi mi slišali odgovor anod!?"

- izboljšanje stopnje nadzora in regulacije procesa in nadgradnja tehnološke obdelave podatkov.

Ocenjujem, da bo v letu 1999 celoten strošek proizvodnje anod na račun nižje bruto in neto porabe v elektrolizah, v primerjavi z letom poprej nižji za cca 4 odstotke ali 150 mio SIT. K temu so pri-

V teamsko delo smo zraven inženirjev vključili tudi tehnike, tako, da vsak odgovarja za svoje področje. Delo posameznika je transparentno in merljivo. Z nenehnim izobraževanjem povečujemo stopnjo univerzalne usposobljenosti delavcev za delo na različnih delovnih mestih, za preventivno vzdrževanje naprav, itd. Do leta

Rajko Habjanič, Avgust Šibila, Miran Šalamun

Ogled odgorelih anod

spevali tudi prizadevni elektrolizerji in vzdrževalci, z obojimi sodelujemo zelo produktivno. Kajti, dobri rezultati elektrolize so prava slika našega dela.

2004 bomo, brez kadrovskih problemov (zaradi prehoda na izdelavo samo enega tipa anod), znižali število zaposlenih na 65 in tako povečali produktivnost za

15%. Želim poudariti, da je za realizacijo naših ciljev odločilno teamsko delo, ambiciozno okolje ter razvojna naravnost vodstva podjetja."

Vodja Proizvodnje anodnih blokov Rajko Habjanič: "Že 6 let delam na anodah in opažam postopni napredek. Proizvodnjo obvladujemo, zato danes bolj samozavestno stojimo za svojimi cilji in predlogi. Sistematično smo začeli obdelovati probleme z dr. Koželjem. Veliko smo se naučili od g. Kellerja in obiskov v tujini. Optimalno delamo z napravami, čeprav nas proces zaradi svoje narave dostikrat preseneti, saj je možno reakcijo anod zaznati šele v elektrolizi, kar je za korekcijo procesa prepozno in so rezultati lahko slabši. Zato je pomembna nenehna ažurnost, ker kdo hitro da, dvakrat da. Posebej bi poudaril prijetno atmosfero, ki vlada pri nas. Generacijsko smo si blizu, dovolj smo dojemljivi za nove predloge, stalno se nekaj dogaja. Mene osebno to delo zelo veseli, posebej sedaj, ko se naši rezultati poznajo v tudi v elektrolizi in ko se pripravljajo potrebne spremembe v tehnologiji nujno potrebne za doseganje željenih rezultatov. Strah me je prognozirati kako dolgoročno zadržati kvaliteto anod in stanje v elektrolizi. Trudili se bomo."

Vodja sestavljavnice Miran Šalamun: "Pri nas smo tudi po starosti skoraj enaki. Na prvo mesto bi postavil medsebojno zaupanje in spoštovanje, ker od tod izvira naše kvalitetno delo kot celote. Marca smo s prehodom na enozmerno delo zmanjšali zasedbo od 32 na 24 delavcev. Mislim, da je še nekaj rezerve pri delovnem času. Tehnološko skrbimo, da je anodnih ostankih čimmanj natrija. V ta namen smo podvojili čas peskanja. Pohvaliti moram vzdrževalce naših naprav, ker so zmanjšali neplanirane zastoje. Do sedaj smo v letu 1998 in 1999 še brez poškodbe pri delu. Kaj bistveno več se pri nas ne da narediti, ker smo že dosegli optimizacijo procesa. Ostane le še znižanje stroškov ob boljšem delovanju naprav."

Letošnji rezultati potrjujejo, da so Miran, Rajko in Avgust s svojimi sodelavci naredili kvaliteten skok na področju dela, izobraževanja in razmišljanja. Sami se dobro zavedajo pomembnosti proizvodnje anod za celoten sistem Taluma, saj letni stroški le te znašajo 36 mio DEM, kar nujno potegne za sabo razvojno dejavnost. Še bolj je pomembno, da po pogostih zamenjavah vodenja DE in odhoda tehnologov, imamo danes motivirano skupino na katero lahko dolgoročno računamo.

Ivo Ercegovič

Pred novim šolskim leto 1999/2000

Ne živijo le šolarji in učitelji po šolskem koledarju, tudi usposabljanje v gospodarstvu niha podobno kot šolsko leto, čeprav prikazujemo podatke po koledarskem letu. V kadrovski službi so meseci avgust, september in začetek oktobra čas, ko načrtujemo usposabljanja in šolanja za naslednje šolsko leto, organiziramo začetek novih tečajev, zbiramo potrebe po usposabljanju in se dogovarjamo z izvajalci o izvedbi in cenah.

Pogled nazaj in nekoliko naprej

V času od januarja do konca julija je bilo v organizirane oblike usposabljanja vključenih **2.241 udeležencev**, ki so se skupaj usposabljali **16.272 ur**. Velik del usposabljanj je potekal izven delovnega časa v celoti (npr. jeziki), kljub temu je bila udeležba zelo dobra. Udeleženci tečajev splošne oz. poslovne angleščine in italijanščine so uspešno opravili preizkuse in upamo, da se ne bodo ustavili na sedanjih stopnjah znanja, saj bomo septembra oz. oktobra nadaljevali z novimi tečaji. Večje je bilo število udeležencev splošnih računalniških tečajev (excel, internet, access), ki so se na veselje udeležencev večinoma izvajali v prostorih Informatike.

Število kandidatov je tolikšno, da bomo nadaljevali septembra. Obsežna po številu udeležencev so bila tudi usposabljanja v BAAN-u, ki se bodo z novimi temami nadaljevala.

Periodična usposabljanja iz varstva pri delu, požarne varnosti, varnega dela s klorom se je udeležilo do avgusta 1195 zaposlenih. Že avgusta pa bo potekalo usposabljanje za varno delo z zemeljskim plinom, nadalje pa pripravljamo teča-

je prve pomoči prilagojene razmeram v Talumu. Že utečenim usposabljanjem voznikov viličarja, elektrovozička, upravljalcev žerjavov sta se letos pridružila

nova programa Upravljalcev hidravličnih prebijalcev in Voznik ECL vozil, ki sta v polnem teku izvedbe. Dobre programske priprave, navodila in usposabljanje inštruktorjev že dajejo rezultate, ki se posledično kažejo tudi v manjših stroških popravil in večji možnosti nadomeščanja delavcev.

Vodje so se dodatno usposabljali v temah komuniciranja, ki se nadaljujejo v septembru.

Skoraj vsak zaposleni se je udeležil vsaj kratkega usposabljanja o ciljih kakovosti v 1999. Iz kakovosti in varstva okolja pa so se usposabljali tudi interni presojevalci in vodje. Skupno se je na različne teme iz tega področja usposabljalo do avgusta 808 zaposlenih in sicer skupno 1330 ur.

Opazamo, da so interna usposabljanja pripravljena natančneje, zadovoljstvo udeležencev je na osnovi rezultatov anket dobro.

Nemalokrat je potrebno po nova znanja v tujino k podobnim proizvajalcem, da skrajšamo čas odprave pomanjkljivosti, ali da se pripravijo novi načini dela.

Pred novim šolskim letom pregledujemo uspešnost izrednih študentov in prejemnikov štipendij ter ocenjujemo, kakšna izobrazba bo potrebna čez nekaj let. Trenutno s pomočjo Taluma izredno študira 17 zaposlenih. Nekaj zaposlenih pa študira na lastne stroške, saj imajo jasno vizijo, kaj hočejo doseči vnaprej ali pa jih študij enostavno veseli.

Marija Hrovatič

Služba varstva pri delu

Analiza poškodb januar - junij 1999

Podatki o gibanju poškodb za prvo polletje 1999 kažejo, da se je število poškodb pri delu v primerjavi z lanskim enakim obdobjem ponovno bistveno zmanjšalo. V letu 1998 so zabeležili 19 poškodb, v prvi polovici letošnjega leta pa le 11 poškodb, kar pomeni 42 odstotno zmanjšanje.

Zmanjšalo se je tudi število izgubljenih dni od 811 na 302 dni, kar znaša zmanjšanje za 63 odstotkov.

Cilj varstva pri delu v letu 1999 je bilo znižanje poškodb za 20 odstotkov. Iz analize poškodb je razvidno, da so cilj v prvem polletju presegli.

Še večji uspeh se kaže pri zmanjšanju bolniškega staleža zaradi poškodb pri delu. V tem obdobju ni bilo nobene poškodbe, ki bi zahtevala bolniški stalež več kot 30 delovnih dni.

Primerjava poškodb po delovnih enotah kaže, da se je število poškodb v delovni enoti Vzdrževanje in delovni enoti Livarna zmanjšalo in da so poškodbe nekako enakomerno porazdeljene po vseh delovnih enotah, kar pomeni, po besedah vodje SVD Janeza Šterbala, da je postala skrb varno delo skupna naloga vseh zaposlenih. Ostale aktivnosti na področju varstva pri delu se izvajajo v določenih rokih in v skladu s politiko varstva pri delu.

Iz poročila SVD

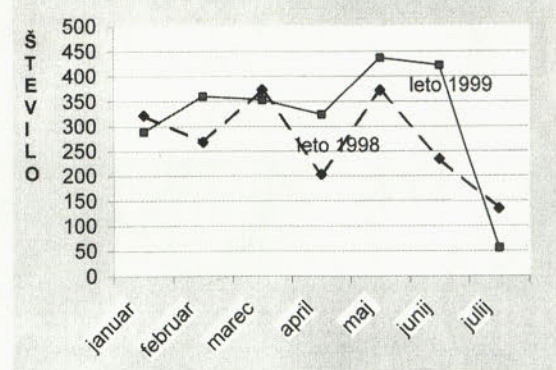
Za primerjavo:

Iz analize poškodb pri delu v Republiki Sloveniji, ki jo je izdelal Urad za varnost in zdravje pri delu, je razvidno, da so poškodbe pri delu v letu 1998 v Sloveniji narasle za 17,35 odstotkov v primerjavi z letom 97. V Talumu so se v letu 1998 poškodbe zmanjšale za 38 % v primerjavi z enakim obdobjem v letu 97. V obeh primerih so prikazane samo poškodbe, ki so nastale pri opravljanju dela in na službeni poti, brez poškodb na poti na delo in z dela. (DELO + VARNOST, 03/99)

Vera Peklar

Število udeležencev usposabljanja

LETO	januar	februar	marec	april	maj	junij	julij	St.skupaj
1998	322	268	373	203	372	234	134	1906
1999	289	360	353	324	437	422	56	2241

V preteklem letu je še v mesecu juliju potekalo usposabljanje o ciljih kakovosti, kar je bilo letos v celoti izvedeno do konca junija. Povečanje vseh vključitev v usposabljanje za 335 v prvih sedmih mesecih glede na lansko leto kaže, da je bilo letos živahno.

Marija Hrovatič

Pogovor z zdravnico Diano Blažič, dr. med., specialistko medicine dela

Nič ne skoparim z nasveti

Šele zdaj vem, kdo je gospa, na katere podpis sem bila jezna, ko so mi pred leti zavrnilo zdravljenje v zdravilišču. Če bi se mi to zgodilo zdaj, bi bilo drugače. Spoznala sem dr. Blažičevo, predsednico zdravniške komisije prve stopnje v Mariboru, ki se zna približati vsakemu in pogovarjati o vsem. Naj gre za strokovne stvari ali nasvete, s katerimi ne skopari, kadar kdo od zavarovancev potrka na njena vrata. S pozitivno energijo, ki jo izžareva, je tako prepričljiva, da ji verjameš. To niso šole, pravi, ampak izkušnje in osebni občutki, ki jo vodijo, da zmore biti na obeh bregovih. Na enem kot predsednica komisije, ki dela po zakonih in predpisih in drugem kot zdravnica, ki poskuša razumeti težave zavarovancev.

Obiskala sem jo pravzaprav zato, ker se je prijazno odzvala povabilu k sodelovanju v okviru Talumovega programa Skrb za zdravje

Zdravje je sreča. Ta je enim dana, drugi pa se morajo zanjo pošteno truditi, ste napisali v članku, ki smo ga objavili v prejšnji številki glasila Aluminij. Kako vi doživljate pri svojem delu te srečne in manj srečne ljudi?

Pri svojem delu se srečujem pretežno s tistimi, ki so manj srečni, saj ogromno dela odpade na bolniški stalež in ugotavljanje delazmožnosti. Seveda pa imamo tudi del dejavnosti, kjer je te sreče več, saj pošiljamo zavarovance na zdravljenja v domača zdravilišča in tudi na tuje, kar pomeni, da se bodo po končanem zdravljenju tudi delovno toliko rehabilitirali, da se bodo vrnili v delovni proces.

Kot zdravniki medicine dela in člani komisije skušamo delati preventivno in osveščati ljudi, da bi se bolj aktivno ukvarjali s svojim zdravjem in posvečali več energije vsem preventivnim dejavnostim, o katerih se toliko piše in govori, naredi pa premalo. Zavarovanci so pripravljene storiti marsikaj, kadar jih na to opozorimo in točno usmerimo. Sami se ne spomnijo. Pa bi bilo te sreče mnogo več, če bi se ljudje aktivno posvečali svojemu zdravju. Veliko bi pomagalo že to, če bi pazili na prehrano in se ukvarjali z rekreacijo.

Že kot šolarje nas učijo o zdravem življenju. Na primer obvezna telovadba, rekreacija, smučanje in plavanje, šola v naravi. Vse te aktivne navade zdravega življenja bi nam morale ostati do pozne starosti. Dokazano je, da nastopi proces staranja že po dvajsetem letu. Tega, kar se v mladosti učimo, enostavno ne bi smeli prekiniti.

Vaša akcija dan za zdravje je izredno pozitivna. Take akcije osvečajo ljudi in jih opomnijo na tisto, kar bi morale biti del njihovega vsakdanjika oziroma način življenja. Ljudi je treba vzgojiti tako, da bodo vsi pozitivno razmišljali o sebi in svojem zdravju. Možnosti je dovolj, le poiskati jih je

treba.

Ste jih vi osebno našli?

Sem. Že od malega sem navajena na drugačen način prehranjevanja. Svinjine in ostalih domačih dobrot, ki ste jih navajeni na Štajerskem, pri nas skoraj ni bilo. Nisem ljubitelj prevelike količine hrane, ne pijem kave, ne kadim, tudi alkohola ne uživam, ker se mi to ne zdi potrebno. Pozimi smučam, poleti kolesarim, plavam, si privoščim sprehod in nikoli mi ni žal tiste urice, ki jo porabim zase, čeprav imam zelo malo prostega časa.

To priporočam tudi zavarovancem, ki jih srečujem tukaj. Nič ne šparam z nasveti.

Govorite o zavarovancih ne pacientih. Kakšne so razlike med vašim delom pred deset in več leti, ko ste bili še zdravnica v kurativi?

Tam je bil čisto drugačen odnos. Ljudje so prihajali, ko so zboleli, ker so rabili zdravnika. Tukaj vodim zdravniško komisijo, ki ima specifičen način dela in ocenjuje delazmožnost. Sem hkrati nadzorni zdravnik in profesionalni izvedenec za določeno področje. Pravice, ki jih daje obvezno zdravstveno zavarovanje je potrebno držati v predpisanih okvirih. Včasih lahko zdravniki, člani komisije, mislimo tudi drugače, ampak naša zakonodaja in predpisi so takšni in profesionalni izvedenci zavoda jih moramo izvajati. Ob negativnih odgovorih so zavarovanci razočarani, ampak če jim razložimo, zakaj tako in ne drugače, razumejo. K nam ne prihajajo le pritožbe, ampak tudi pohvale in včasih se kdo oglasi celo s prijaznim pismom zahvale.

To, da sem delala v kurativi in po specializaciji v dispanzerju medicine dela, mi je dalo veliko izkušenj in širino, ki

mi pri sedanjem delu zelo koristi.

Povsod, kjer sem delala, sem bila zelo zadovoljna. Vedno sem si ustvarila krog dobrih sodelavcev. Delo vzamem takšno kot je, preštudiram probleme, nastavim pot in cilje. Zavod uvede vsako leto kakšno večjo novost, zato je delo tukaj zelo dinamično. V zadnjem času se je tudi zelo okrepila nadzorna funkcija zavoda na terenu. Ta se bo še stopnjevala, kar pomeni, da bo odpadlo polovico dela na komisije, torej izvedenstvo in polovico na nadzor v bolnišnicah, zdravstvenih domovih, pri zasebnikih, socialnih zavodih in povsod tam, kjer obvezno zdravstveno zavarovanje pokriva del programa. Zavod za zdravstveno zavarovanje ima za izvajalci pogodbe in mi nadziramo izvajanje teh pogodbenih obveznosti.

Kakšno je sodelovanje s podjetji?

Sodelujemo predvsem takrat, kadar nastopijo določene omejitve. Včasih je potrebno preveriti podatke o delavcih, ki so velikokrat v bolniškem staležu dalj časa. Delodajalec ima o vsakem svojem delavcu veliko več podatkov, ki nam pomagajo pri ugotavljanju delazmožnosti, kajti to skriva še veliko drugih stvari. V tej gospodarski situaciji, ko je veliko ljudi brez dela ali na čakanju, nastaja veliko konfliktov, ki občutljivejše zavarovance lahko privedejo do psihičnih bolezni. Mi sicer prisluhnemo, kot komisija pa ne zdravimo, ampak le napotimo na ustrezne inštitucije. Upam, da bo boljše v naslednjem tisočletju.

Opažam, da je zadnje čase več sodelovanja s podjetji, saj zaradi zelo dobre računalniške povezave dobivajo delodajalci obvestila o vsakem delavcu, ki je v bolniškem staležu.

Se srečujete tudi s simulanti?

Tega izraza sicer nimam rada. S takimi, ki ne marajo delati in se pogosto vračajo v stalež, se rada pogovorim. Med nami in delodajalci bi moralo biti v takšnih primerih več sodelovanja, da bi delavec videl, da ne more "okrog prinašati" ne enih ne drugih.

Se to stopnjuje?

Ne. Mislim, da je tega čedalje manj. So pa ljudje, ki vedno ustvarjajo konflikte in so večni nezadovoljneži.

Se kdaj izide drugače, kakor želite?

Komisija dela po osnovnih aktih, ki uokvirjajo pravice. Seveda te pravice včasih niso tolikšne kot bi zavarovanci želeli, niso pa majhne. Če pogledamo druge sisteme po svetu, bi morali biti naši zavarovanci še kako zadovoljni. To si upam trditi. Sistem se bo še spreminjal in pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki jih imamo zdaj, se gotovo ne bodo širile. Prostovoljno zdravstveno zava-

rovanje bo moralo prevzeti večji delež. Naš sistem je primerljiv z Evropo in dober, drugo pa je, koliko denarja mu je namenjeno. Glede na prispevno stopnjo imamo maksimalno, kar lahko. Od države, politike in tudi zavarovancev bo odvisno, kako bo v prihodnje. Osebnostno bi rekla: bodimo zadovoljni in vzdržujemo ta sistem. Medicina je namreč vsak dan dražja in nihče ne more plačati tega, kar nam zna ponuditi, zato je potrebno sredstva prerazporediti znotraj sistema.

V svojem sestavku omenjate, da je manj sreče in zadovoljstva tudi zaradi pomanjkanja motivacije.

Marsikdo reče, da bi z veseljem delal, če bi imel dobro plačo. Pa ni res. Pomembno je, da opravljaš poklic, ki ga imaš rad. Delo mora biti toliko zanimivo in toliko ga moraš imeti rad, da ga boš opravljal z veseljem vso aktivno delovno dobo. Drugo so ustrezni delovni pogoji in sodelavci, ki te sprejmejo in ti dajejo energijo za naprej. Pomembna je socialna varnost. To, da delaš v podjetju, ki živi brez večjih pretresov. Predvsem za nas v zdravstvu je pomembno, da smo strokovno aktivni. Za mene kot zdrav-

nico medicine dela pa je vrh vsega tehnološko čim bolj urejeno delovno mesto.

Seveda so dobrodošli razni dodatki npr. za zvestobo matičnemu podjetju. Nisem pa zagovornica tega, da bi nagrajevali tiste, ki ne koristijo bolniške, ker se lahko zgodi, da delavci, ki so resno bolni ne bi hoteli v bolniško in nastala bi nepopravljiva škoda. V zdravje je potrebno vložiti toliko, da ne pride do bolezni. Mislim, da gre do vaša razmišljanja v Talumu prav v to smer.

Kaj vas osebno pri delu in na sploh prizadene?

Brezposelnost. Osnovni motiv vsakega človeka je delo. Vsak dela zato, da si preskrbi sredstva za življenje. Če ne dela, tega osnovnega pogoja nima. Prizadene me, da živim v prostoru, kjer se to dogaja. Vidim pa, da se ljudje vendarle znajdejo in delajo, ker drugače ne morejo preživeti. V globalu pa me prizadenejo večje krivice, vojne in to, da je velik del sveta še vedno lačen.

Vera Peklar

DE Vzdrževanje

Strokovna ekskurzija v UNIOR Zreče

Skupina vodstva strojne delavnice je obiskala Unior v Zrečah in si ogledala postopek obdelave ročnih orodij in strojno izdelavo sintranih izdelkov za avtomobilsko industrijo.

V vodstvu strojne delavnice DE Vzdrževanje smo imeli že nekaj časa idejo in željo, da si zraven strokovnih sejmov ogledamo tudi kakšno znano firmo in vidimo, kako delajo za drugim "plotom".

S soglasjem našega vodje in predhodnem dogovoru smo 18. junija letos obiskali Unior v Zrečah. Tovarna leži pod vzhodnim Pohorjem in je posebej znana po kvalitetnem ročnem orodju (ključki, kleščice, izvijači, škarje...) in raznih kovaških izdelkih predvsem za avtomobilsko industrijo. Zametki ročnega kovaštva segajo daleč nazaj, saj Unior letos praznuje 80 let dela. Poleg osnovne proizvodnje v Zrečah imajo še obrate v Vitanju, Šmarju, Lenartu ter združujejo turizem RTC Rogla in Terme Zreče. Skupaj daje družba zaposlitev prek 2000 delavcem.

Ob prihodu sta nas lepo sprejeli in pospremili po proizvodnih prostorih inženirki Danila Sajič, vodja službe varstva pri delu in Zlatka Dreo, odgovorna za izobraževanje zaposlenih. Najprej smo si ogledali izdelavo in obnovo kovaških orodij, delavnice vzdrževalcev in opremo. Jedro tovarne je prav gotovo kovačnica, kje začnejo nastajati izdelki. Tam je mnogo strojnih kladiv raznih izvedb in starosti, vendar dobro

vzdrževanih. Kljub velikemu ropotu in težkim pogojem dela je bilo opaziti urejenost delovnega okolja in skrb za dobro počutje in varnost zaposlenih. Spoznali smo celoten postopek izdelave ročnih orodij (kovanje, brušenje, obdelava, galvaniziranje, poliranje in pakiranje) in strojno izdelavo sintranih izdelkov za

avtomobilsko industrijo. Razne označbe na transportnih paletah, opisi tehnoloških mest in urejenost druge dokumentacije samo potrjujejo, da imajo zaslužen že nekaj let certifikat kakovosti ISO 9001. Veliko vlagajo v kakovost in razvoj tovarne, saj večino proizvodnje prodajo na zahtevna zahodna tržišča. Kljub dobri sprotni

Vodstvo strojne delavnice na ekskurziji

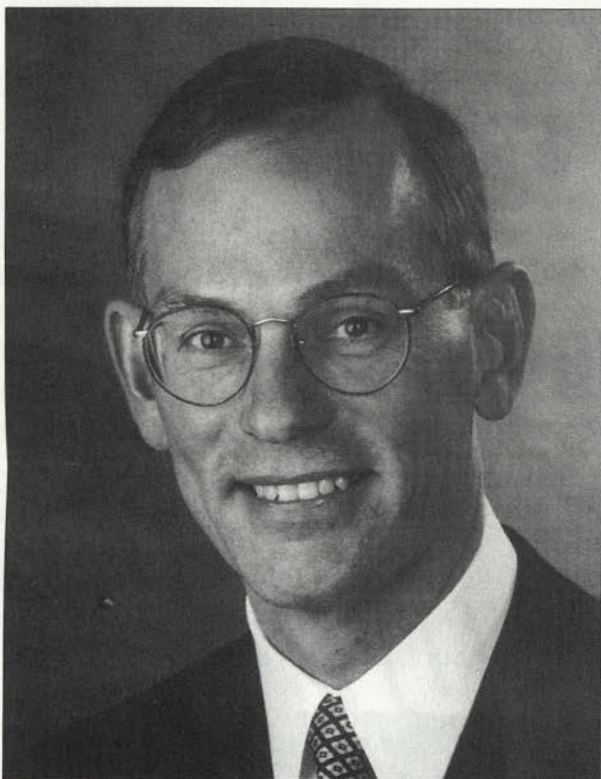
razlagi nas je še posebej zanimala vloga službe vzdrževanja. Zvedeli smo za precej novosti in izkušenj, koristnih tudi za nas. Na koncu smo bili pogoščeni v obratu družbene prehrane v prijetni družbi zgovorne vodje. Ker prijetno pač hitro mine, smo se kmalu poslovili z "gasilskim" posnetkom pred tovarno in z lepimi vtisi zapustili

Zreče.

Prav gotovo so takšne ekskurzije koristne za strokovno izpopolnjevanje in izmenjavo delovnih izkušenj ter spoznavanje novih prijateljev.

Boris Blažek

Največja moderna elektroliza na svetu bo zgrajena v Tomagu, Avstralija. Že sedaj proizvajajo 440.000 ton aluminija na leto. Z izgradnjo dveh dodatnih linij predvidoma do 2002-2003 leta bodo proizvajali 660.000 ton. Po presenetljivi združitvi nizozemskega Hooquovensa in British Steela smo v Evropi junija letos dobili tudi največjega predelovalca na področju stiskanja in valjanja aluminija. Pri novi multi družbi sta deleža razdeljena 61,7% - 38,3% v korist Angležev. Senzacionalna novica pa prihaja o združitvi Pechineya (Francija), Alusuisse Lonza (Švica) in Alcana (Kanada). Novo, največje podjetje za proizvodnjo aluminija v svetu se bo imenovalo Lonza Group. Koliko aluminija bodo proizvedli je težko reči, ker imajo te firme deleže na različnih koncih sveta. Največ nam pove podatek, da so lani skupaj prodali za več kot 25 milijard dolarjev aluminija in da skupaj zaposlujejo 91.000 delavcev. O tej združitvi bomo nedvomno še veliko slišali!

Jacques Bouigie - predsednik Lonza Group

Aluminerie Alouette - Kanada, je trenutno ena najboljših proizvajalcev aluminija v svetu. Obratuje že šest let z najsodobnejšo 300 kA Pechineyevno tehnologijo. Z izboljšavo katodne obzidave (grafitizirani bloki) so dvigli tok na 325 kA in tako povečali proizvodnjo od predvidenih 215 na več kot 230.000 ton aluminija letno. Poraba energije znaša 13,4 kWh po toni proizvedenega aluminija, tokovni izkoristek dosega 94,5% in neto poraba anod 417 kg/tAl. Skupaj je zaposlenih le 560 delavcev tako, da produktivnost znaša 1,7 ur/tono proizvedenega aluminija. Imajo zelo ugodno pogodbo za dobavo 380 MW električne (hidro) energije, plačali jo bodo le 2,3 SIT/kWh. Zaradi izredno hladnih zim so z dobavitelji dogovorjeni, da od novembra do marca po potrebi reducirajo energijo za 150 MW, toda ne več kot za tri ure na dan.

Pri tako veliki proizvodnji in nizki ceni energije je dobiček Alouette lahko zelo velik. V naši elektrolizi C dosežemo še boljše tehnološke parametre: energija - 13,3 kWh/tAl in izkoristek - 94,6%. Tudi v stari elektrolizi B so parametri na rangu podobnih tehnologij primerljivi z ostalimi v Evropi in svetu. Anode, livarna in predelava sledijo najsodobnejše trende razvoja, proizvodnja je optimizirana, kvaliteta zadostuje zahtevam tržišča. V Talumu pa se po količinski proizvodnji ne moremo primerjati z

velikimi družbami, zato imajo te večjo produktivnost, večji dohodek, boljše razvojne možnosti itd. Po vskladitvi cenovnih in lastniških razmer z Elesom je Talum na samem vrhu na lestvici med najuspešnejšimi slovenskimi podjetji. Zato nas direktor Eles dr. Ivo Banič, ko nas primerja z Rušami, v izjavi za Gospodarski vestnik lahko hvali: "V Talumu ni bilo treba izpeljati tako drastičnih ukrepov, saj je bilo podjetje v tehnološkem in tržnem pogledu precej boljše." Seveda ne, saj smo izvedli temeljito modernizacijo že leta 1988 in se nenehno razvijali! Pravo vprašanje pa je, ali se sploh lahko primerjamo z velikimi porabniki energije v Sloveniji? Če slovenska industrija po podatkih GV, zaostaja za svetom za 40 odstotkov in na kWh ustvari štirikrat manj dodane vrednosti kot nemška industrija, potem Taluma v "republiški ligi" zanesljivo ni!

Ali smo lahko v "evropski ligi"? Ta ima stroge zahteve; ekološko vprašanje Taluma bo definitivno rešeno s planirano ustavitvijo elektrolize B, energetske pa z vključevanjem energetskega gospodarstva v pravno zasnovo enotnega energetskega trga Evropske unije. Vse kaže, da bo novi energetski zakon, ki ga v državnem zboru pospešeno sprejemajo, obrnil na glavo več desetletij vtečene razmere v elektrogospodarstvu. Po programu bi novi zakon morali sprejeti do konca letošnjega leta, do konca leta 2002 pa še vse podzakonske predpise. Potem pa naj bi naša država odprla trg z električno energijo tudi za tujce. Kaj to pomeni najbolj pove dejstvo, da če bi ta zakon veljal danes, bi Talum na prostem evropskem trgu letos lahko uvažal elektriko za 2 do 3 SIT/kWh. Temu je treba prišteti stroške prenosa, ki so tudi optimirani. Poročajo, da je ta sprostitev trga tudi v posameznih evropskih državah prinesla pravi kaos. Po mnenju dr. Janeza Bratine, predsednika združenja industrijskih porabnikov energije, je naše proizvajalce elektrike upravičeno strah, toda neizogibno približevanje Evropski skupnosti jih sili, da se prilagodijo stroškom tekmecev, če hočejo ostati na trgu. Taka pravila veljajo za vso slovensko industrijo, ki še vedno hodi svoj križev pot prilagajanja evropskim razmeram.

So še druge težave, ki obremenjujejo proizvajalce aluminija! Pristojbina na porabo energije, ki bo aprila 2001 leta začela veljati v Angliji, lahko uniči primarno proizvodnjo aluminija in močno prizadene tudi predelavo. Pri elektrolizi Holyhead so izračunali, da bi zaradi 12 odstotkov "izsiljene" višje prodajne cene povečali letni strošek za 23 mio dolarjev. Zahodno evropski proizvajalci aluminija, kjer se ta taksa že izvaja in jim zmanjšuje konkurenčnost, so se pritožili na evropski parlament. Glavni argument vidijo v tem, da se poraba energije za proizvodnjo aluminija zmanjšuje, poleg tega se večina energije (60%) dobi iz hidrocentral, ki ne onesnažujejo okolja. Tudi avstralska aluminijaska industrija predvideva 10 odstotni padec izvoza zaradi prilagajanja mednarodnim predpisom emisije plinov.

Poročajo, da je bil predsednik uprave aluminijske družbe Krasnojarsk Anatoly Bykov, junija letos v nekem napadu poškodovan iz strelnega orožja. Poškodovano hrbtenico so mu operirali v privatni kliniki v Avstriji. Po končanem zdravljenju kani spet nadaljevati svoje delo v upravi firme. O vzrokih tega napada lahko le ugibamo. Verjetno gre za privatizacijo Krasnojarska, ene največjih aluminijaskih družb v Rusiji. Namreč, prav v tem obdobju so v firmi planirali povečati kapital delnic za okoli 80 mio dolarjev. Določanje vrednosti delnic in deleža delničarjev je vedno zelo vroča tema. Za mnoge prilika za obračun!

V tovarniškem časopisu TLM Šibenik poročajo, da so 2. junija 1999 podpisali dogovor za rekonstrukcijo in modernizacijo obstoječe valjarne. Vrednost investicije znaša okrog 45 mio dolarjev, kapaciteta valjarne bo 80.000 ton na leto. Ker lastnih elektroliz niso obnovili bodo večino aluminija dobivali iz Mostarja. Največji del kredita (30 mio, za 10 let z 4,84 odstotnimi obrestmi) je sklenjen z nemško banko Westdeutsche Landesbank. Dobavitelj opreme in koordinator celotnega projekta je znana firma Thyssen iz Nemčije. Do tod vse lepo in prav, toda bodejo v oči nekatere podrobnosti. Dogovor so podpisali, v prisotnosti politikov ob prevelikem razkošju na sedemnajstem nadstropju zagrebškega hotela Internacional. Izvedba projekta je relativno dolga, šele čez dve in pol leti bo realiziran. Najbolj zavajajoče pa je, ko pravijo, da je ta projekt po vrednosti investicije največji tehnološki poseg v zgodovini TLM-a. To najbrž velja le za tiste, za katere se je zgodovina začela leta 1991!

Stol naslednjega tisočletja

Natanko 30. julija 1999 ob deseti uri je Talumova projektna skupina, Ivana, Zoran in Marko oddala čistopis projekta "Študija termične obdelave trdnih odpadkov iz naselij za severovzhodno Slovenijo in deponiranja preostankov odpadkov po sežigu" Konzorcij občin severovzhodne Slovenije mora do 1. oktobra proučiti gradivo in podati morebitne pripombe v ponovno obravnavo projektni skupini. Študija je zelo strokovno pripravljena, vsebuje okrog 500 strani, obdeluje 95 občin z 854.000 prebivalci. Zmogljivost predvidenega objekta je 280.000 ton odpadkov na leto. Iz povzetka Študije lahko izvemo, da je izbrana najsodobnejša in najbolj uveljavljena tehnologija, ki se lahko uporabi za termično obdelavo odpadkov; sežig na rešetki. Pri tem predstavlja izraba energije odpadkov pomemben element v sklopu celovite rešitve. To vodi tudi v spremembo načina razmišljanja o odpadkih in tako postanejo nezaželjeni trdni odpadki iz naselij surovina za nadaljno obdelavo. Objekti termične obdelave odpadkov upoštevajo najstrožje emisijske standarde in so garancija za najboljšo zaščito okolja.

Novi rod glasbenikov v Pihalnem orkestru Talum

Srebrna in zlata plaketa za Matejo

Godbe na pihala so ponavadi nastajale v delavskih središčih. Eno takšnih je bilo tudi Kidričevo. Nastala je nova tovarna z novim naseljem, kjer so se srečevali novi naseljenci od blizu in daleč. Malce odmaknjeni od vsega, razen od dela, so si popoldneve krajšali z glasbo. V enainpetdesetih letih je iz C partije, kakor so se imenovali prvi godbeniki, nastal Pihalni orkester Talum. V njem se je vsa ta leta zvrstilo že okoli sto članov, ki so vsak po svoje pomagali, da je godba živela in preživela tudi v hudih časih. Pomembno je, da godba ni prepuščena sama sebi, ampak pripada nekemu, ki ji pomaga. Veliko pomeni tudi to, da se ljubezen do te zvrsti glasbe prenaša iz roda v rod, zato ni čudno, da v našem orkestru najdemo po tri generacije: dedke, sinove in vnuke. Pa tudi vnukinje, saj se vključuje vse več deklet. Ena od njih je Mateja Zemljarič.

Mateja igra na rog in je že leto dni članica Pihalnega orkestra Talum. Med mnogimi mladimi iz vse Slovenije je na 28. republiškem tekmovanju mladih glasbenikov v Ljubljani osvojila srebrno plaketo, pred tem pa v Mariboru, kjer je bilo regijsko tekmovanje, zlato plaketo.

Jeseni bo šla v sedmi razred osnovne šole in tretji letnik glasbene šole. Njen profesor je Štefan Garkov, prav tako hornist, dirigent in glasbeni vodja našega orkestra. Dobro sta se ujela in njun skupni trud je bil poplačan s prvimi priznanji. Gotovo ima zasluge tudi Matejina družina, predvsem mama Ivanka, ki ne skriva veselja ob uspehih, pa tudi brat Tomaž, ki pravi, da so ženske odlične glasbenice. Bo že držalo, kajti Tomaž se spozna na glasbo. Ima šest letnikov glasbene šole (trobenta) in že sedmo leto je član Pihalnega orkestra Talum, kjer igra tenor in je lani prejel bronasto Gallusovo značko. Na sploh so mu ljubi vsi inš-

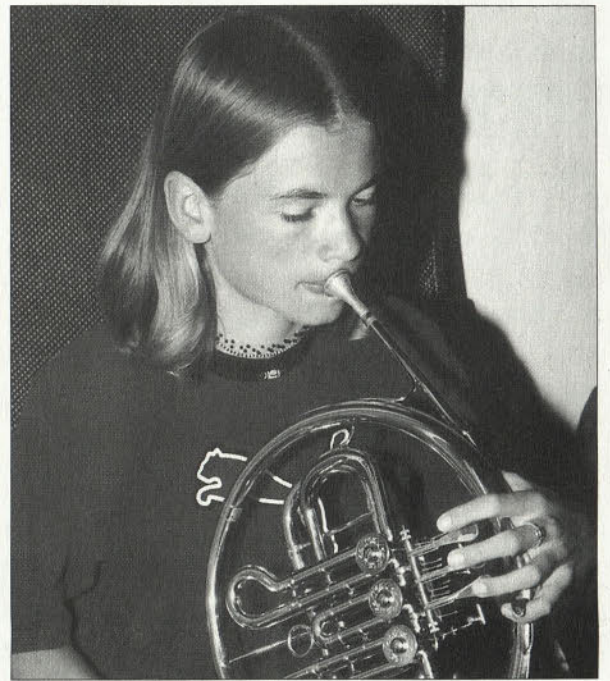
trumenti, ki imajo ustnik.

Matejine in Tomaževe glasbene korenine segajo v družino Ogrinc, saj je njun dedek Ivan vsa leta aktiven član Pihalnega orkestra Talum.

Mateja pravi, da se dolgo ni mogla odločiti, kaj naj igra. Potem, ko so ustanovili glasbeni oddelek v Kidričevem, je nanese, da je začela z rogom. Prizna, da ji v začetku ni bil ravno pri srcu, toda zdaj je zadovoljna. Vadi vsak dan. Mora, kajti vsak premor se pozna. Pred tekmovanjem je bilo več vaj in šolske ure so bile daljše.

Na vprašanje, katero priznanje ji je ljubše, je dejala: "Srebrna plaketa, ker je bila podeljena na republiški ravni".

Vera Peklar

Pihalni orkester je gostoval na Madžarskem

Orkester je bil povabljen na tekmovanje mažuretk v mestu Mezokovest

Gostovanje je trajalo tri dni. Prvi dan potovanja smo se ustavili tudi v Budimpešti in si jo na hitro ogledali. Več o gostovanju boste lahko prebrali v naslednji številki.

Počitniško delo

Odlično se znajdejo

Elektroliza B in sestavljalnica v proizvodnji anod sta tisti del proizvodnje v Talumu, kjer se je v "šoli življenja" med počitnicami izmenjalo že veliko dijakov in študentov. Nekateri izmed njih so po koncu študija postali celo naši sodelavci. Letos sta v vsaki izmeni po dva študenta, torej osem v elektrolizi, dva pa v sestavljalnici anod.

Alojz Steiner, vodja elektrolize B: Fantje so komunikativni in disciplinirani ter delujejo zelo zrelo. Predstavljal sem si namreč, da bodo še malo otročji, ampak niti slučajno! So zelo poslušni in sposobni. Tisto, kar se dogovorimo, zelo dobro izvajajo. Odlično se znajdejo in hitro vključijo v delo. Tudi v odnosih s sodelavci ni težav.

Vemo, da so poleti težki, najtežji delovni pogoji (visoka temperatura, zaprašenosť, vikendi...), zato jih moram pohvaliti, celo čestitati.

Roman Blažek, študent, ki je v elektrolizi že tretjič zapored ugotavlja, da je delo v elektrolizi lažje kot je bilo prvo leto. "Mogoče zato, ker sem že vajen delati. Imam občutek, da smo prej več delali, zato mislim, da proizvodnja boljše teče in ni toliko težav. Katero od opravil mu je najtežje? "Vsako delo je težko, če je zelo vroče, če pa ni, meni ni nič pretežko. Ne moti me niti delo ponoči.

Z veseljem sem prišel delat tudi zato, ker sem v skupini, kjer me

Roman Blažek in Milan Vinkler

že poznajo in jaz poznam njih. Tudi drugo leto bom prišel, če boste še sprejemali študente."

Milan Vinkler, študent, ki je v Talumu tretjič. Prvo leto je delal v proizvodnji anod, letos je drugič v elektrolizi in pravi: "Meni osebno je bolj všeč v hali B. V anodni masi je preveč monotono delo. Res, da gre tudi tukaj vse po ustaljenem ritmu, vendar

se vedno nekaj dogaja; je črpanje, je serija... Boljše mi je tukaj in dobro se počutim. Še vedno je veliko prahu, ampak mene je tista smola v anodah veliko bolj motila.

Lani sem bil v drugi izmeni in to sem si želel tudi letos. Zamenjalo se je nekaj ljudi, celo vodja hale, delavci pa so v glavnem ostali. Na odnosu, ki smo ga prvič ustvarili, tudi temeljimo. Poznamo se med seboj in prijetno se počutim, ker nisem več novinec.

Kako bom porabil denar? Kar naložil ga bom, da bo za sproti. Iztekel se mi bo status študenta in upam, da bom jeseni diplomiral. V Talumu se počutim tako domačega, zato bi bil zelo vesel, če bi lahko tukaj opravljal pripravništvo."

Tudi Roman Blažek bo varčen: "Ja, najprej je na vrsti registracija avta. V septembru, morje. Mogoče. Potem se bodo začela predavanja in nabralo se bo izdatkov, da ga bo še prehitro zmanjkalo."

Vera Peklar

Štirje člani planinskega društva Gamsi, Stanko Bedenik, Stojan Žnidarko, Franci Fišer in Marjan Strašek, so na mesto običajnega tedenskega treninga s kolesi, ki ga imajo vsak četrtek, izbrali malce daljšo pot. V petek, šestega avgusta so odkolesarili proti morju.

11. avgusta ni bilo konec sveta kaj šele Taluma.

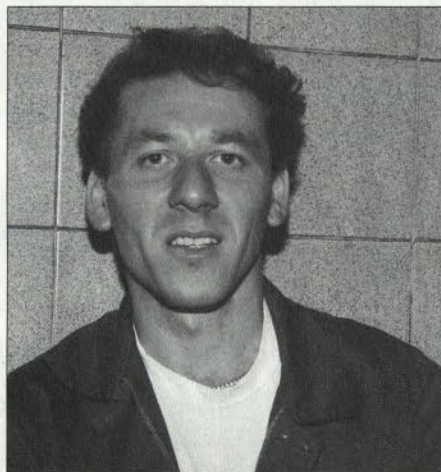

Najrajši od vsega pa kolesarim

Izgleda zelo resno. Ko se razgovori, posebno, če teče beseda o kolesarstvu, strogost potez izgine in celo smejeti se zna glasno, prav od srca.

Slavko Krajnc je vodja četrte izmene v livarni I. Kadar ni v službi, se ukvarja z veliko stvarmi, ki ga veselijo, da mu včasih zmanjkuje časa. Nekoč je igral harmoniko, potem zbiral znamke, neznansko rad pleše, čisto resno piše kroniko Gasilskega društva Lovrenc na Dravskem polju, saj je njen tajnik. Najrajši od vsega pa kolesari.

Ta šort mu je bil všeč že od malega in ko je za birmo postal lastnik kolesa s prestavami, se je navdušenje zanj še povečalo. Pri devetnajstih se je slučajno prijavil na tekmovanje kolesarjev v Dolni, pa ga niso spustili na start, ker je imel "prenobil" kolo. Urno je zapeljal nazaj in si ob neki hiši

sposodil staro kolo in tekmo dobil. Skoraj verjeti ni mogel. Samozavest se je podvojila in medalja mu je bila neverjetna spodbuda.

Bil je član ptujskega kolesarskega društva vse do profesionalizacije. Potem se je navdušenje malo poglelo. Zadnja tri leta pa je zopet zelo aktiven. Je član Kolesarskega društva Rogla in ima licenco veterana rekreativca, ki jo podeljuje Kolesarska zveza Slovenije.

Vsako leto se udeleži kakšnih deset maratonov, zato se mu je doslej nabralo okoli 70 medalj, mogoče tudi 80. Ne ve natančnega števila. Slovenijo je prevozil po dolgem in počez. Lahko se pohvali z najzahtevnejšimi maratoni in vzponi, tudi takšnimi kot je Vršič. Ta ostaja večni izziv; vsakokrat ga hoče prevoziti v krajšem času.

"Kolesarjenje mi je neverjetna sprostitiv. Če le morem, sem na kolesu vsak dan. Vsaj eno uro moram voziti, da se dobro počutim. V našem klubu težimo bolj k družabnosti kot tekmovalnosti. Po raznih

tekmovanjih in maratonih si pripravimo prijetna srečanja z družinami. Nimam nobenih obveznosti, da bi moral doseči določen rezultat. Vsaka dobra uvrstitev in medalja pa je dobrodošla zame in za klub."

Pri Krajncvih imajo več koles in vsa so dobro vzdrževana. Za vsako priložnost je potrebno izbrati pravo kolo. Za tekmovanja je prav gotovo najboljši Peugeot, za službo pa še vedno dobro staro "birmansko" kolo.

Če boste kdaj srečali kolono maratoncev, pomahajte, gotovo bo med njimi tudi Slavko Krajnc.

Vera Peklar